

NATUR OCH KULTUR BOKFÖRLAGET
A-BOK
ATT: ANNA MARIA STRAND
BOX 27323
102 54 STOCKHOLM

Läkartidningen

Datum/nr: 0051-52 (2000-12-20)
Telefon: 08-7903300
Utgivningsort: Stockholm
Frekvens: 51/Per år
Upplaga: 29.000

35

MI / 538 / 80

Propriety of the Erich Fromm Document Center. For personal use only. Citation or publication of material prohibited without express written permission of the copyright holder.

Eigentum des Erich Fromm Dokumentationszentrums. Nutzung nur für persönliche Zwecke. Veröffentlichungen – auch von Teilen – bedürfen der schriftlichen Erlaubnis des Rechteinhabers.

Om att lyssna efter sammanhang

Erich Fromm. **Konsten att lyssna.** 247 sidor. Stockholm: Natur och Kultur, 2000. Pris ca 285 kr. ISBN 91-27-07349-1. Översättning från tyska av Margareta Wentz Edgardh.

Recensent: Carl-Magnus Stolt, professor i humanistisk medicin, Karolinska institutet, Stockholm, samt chefläkare, Södra Älvsborgs sjukhus, Borås.

Det är en oerhört stimulerande, men inte alldeles lätt, läsning att ta del av Erich Fromms idévärld. Fromm var en av 1900-talets mest betydelsefulla psykoanalytiker, i grunden dock inte medicinskt utbildad. Han hade en teologisk doktorsexamen bakom sig och ägde ett stort tvärvetenskapligt intresse för människan.

Hela den kunskapstradition som frodades i Centraleuropa under 1900-talets första hälft och som till stora delar gick under i och med andra världskriget ter sig märkligt kreativ, om än kanske spekulativ.

Centralgestalt i psykoanalysens begynnelse

Freud var naturligtvis centralgestalten inom stora delar av denna tradition, när det gällde förståelse av människans väsen. Fromm ägde emellertid en självständighet gentemot Freud, även om många saker förenade dem. När man läser »Konsten att lyssna» inser man att den filosofiska och idéhistoriska granskningen av 1900-talets psykoanalytiska rörelse ännu har mycket ogjort. Det blir särskilt påtagligt när man begrundar den första meningen av Fromms kanske viktigaste uppsats, publicerad 1932: »Psykoanalysen är en naturvetenskaplig, materialistisk psykologi.»

Lyssnandet i vidgat perspektiv

Tror man att »Konsten att lyssna» handlar om en enkel handledning i läkekonstens lyhörddhet, så blir man besviken. Däremot tror jag att insikterna om läkekonstens lyhörddhet kan förädlas högst avsevärt om man försöker följa Fromms tankar om lyssnandet. Genom att i sitt lyssnande, som givetvis är ett

tolkande, sträva efter att även förstå sociala och kulturella influenser så blir förståelsen djupare. Personen (analyseranden) blir på så sätt sedd i ett större sammanhang.

Denna vidgning av lyssnandet innebär också att Fromm kan utöva en kulturkritik. Det känns värdefullt att förstå att själva mötet mellan patient och läkare inte bara är ett mellanmänniskt möte, utan att det också på många sätt speglar tidsandan.

Ett lysande svenskt förord

Jag måste framhålla Jan Stenssons svenska förord, som formar sig till en drygt 30-sidig alldeles lysande essä om Fromm och hans tid – både välskriven och full av utblickar. •

Ert kundnr: 11072

Er kontaktperson:
Anna Jonsson
Tlf: 08-50741091
Fax: 08-50741128
anna.jonsson@observer.se

Telefon: +46

88 Stockholm
410 01 E-mail: info@observer.se